

Правно - исторически факултет

2700 Благоевград, пл. „Георги Измирлиев - Македончето“

тел./факс: 073/88 66 17; e-mail : admin@law.swu.bg

КОНСПЕКТ ПО “ВЪНШНА ПОЛИТИКА НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА”

1. Съдържание, аспекти и развитие на международните отношения на външната политика на балканските страни, понятиен апарат; периодизация; цели, направления и приоритети във външната политика; структури и механизми на дипломатическите ведомства.
2. Външнополитическа ситуация на Балканите в заключителната фаза на Втората световна война 1944-1945 г.
 - място и участие на балканските държави, цели, позиции и задачи в заключителния етап от военните действия;
 - балканската проблематика във взаимоотношенията между “тримата големи” от антихитлеристката коалиция;
 - “джентълменското споразумение Чърчил-Сталин” и следвоенното преустройство в съотношението на силите на Балканите.
3. Следвоенното устройство на Европа и външната политика на балканските държави.
 - оформяне на дисбаланс в междубалканските взаимоотношения след включването на страните от региона в различни сфери на влияние;
 - външнополитически принципи, цели и приоритети на балканските държави след радикалните обществено политически промени в региона;
 - балканската проблематика на Парижката мирна конференция 1946, мирните договори с балканските държави.
4. Специфични характеристики във външнополитическата активност на балканските държави в условията на “лагерно противопоставяне”.
 - формиране на “лагера на народната демокрация” и ролята на държавите от региона;
 - стремеж на федеративна Югославия към установяване на лидерски позиции и хегемония: активност по възобновяване на федеративната конфигурация /Федерация на южните славяни, Балканска федерация, Балканско-Дунавска конфедерация/, кризата в отношенията между Югославия и Коминформбюро;
 - външнополитически цели, приоритети и активност на Гърция в годините на Гражданската война 1944-1949 г., значение на Доктрината Труман и Плана Маршал за следвоенното възстановяване на страната;
 - преориентация във външната политика на Турция в първите следвоенни години, решаване проблема за Проливите, начало на “вестернизацията”, установяване на специални отношения със САЩ.
5. Блоквата политика на Балканите.
 - създаването на военно-политическите пактове на противостоящите обществени системи и балканските държави: начало на разширяването на НАТО и включване на Гърция и Турция в пакта, формиране на Организацията на Варшавския Договор и включване на балканските страни от “социалистическата общност”;
 - специфични прояви на блоквата политика в региона – създаване на Балканския пакт от 1953-1954 г.;
 - проблеми, кризи и конфликти на Балканите по време на Студената война

- извънблокова политика на Балканите – необвързаната външнополитическа ориентация на Югославия, роля и значимост в Движението на необвързаните държави, лъкатушната външна политика и само изолацията на Албания;
- ревитализация на рецидиви от студената война, нарушаване на между балканските отношения през 80-те години.

6. Балканските държави и общоевропейския процес.

- урегулиране на между балканските взаимоотношения, възстановяване на междудържавните и икономическите отношения;
- идеи, инициативи и политика за общо балканско сътрудничество и разбирателства: превръщане на Балканите в зона свободна от оръжия за масово унищожение, консултативни срещи, конференции на външните министри;
- участие, роля и активност на балканските държави в Хелзинския процес.

7. Радикални промени в геополитическата ситуация и външнополитическата обстановка на Балканите през 90 те години на ХХ век.

- взривното разпадане на югославската федерация и радикална промяна на държавно-териториалната структура на региона-установяване на формулата 11+2;
- преориентация в ценностите, принципите, целите и приоритетите във външната политика на “страните в преход” на Балканите;
- стремежи, опити и резултати от усилията на Турция и Гърция за водене на регионална геополитика в региона..

8. Геополитически “вакуум” в сферата на националната и регионалната сигурност и въздействието му във външнополитическата активност на Балканите.

- контактни зони, кризисни огнища и конфликти на Балканите и ангажираност на страните от региона;
- Роля и място на Югоизточна Европа за изграждането на система на сигурност в Европа. Инициативи и активност за възстановяване на общо балканското сътрудничество.

9. Влияние и роля на водещите фактори на международната арена за външнополитическата ситуация и външнополитическата активност на страните от региона.

10. Евро-атлантическата интеграция на държавите от Югоизточна Европа-изходни позиции, практическа дейност, резултати и перспективи.

- разширяване на ЕС и НАТО и присъединяването на страните от региона;
- идеи, инициативи и организации за сътрудничество и взаимодействие, произтичащи от страни в региона и извън регионални фактори.

11. Модели, принципи и приоритети във външнополитическото поведение на държавите от Югоизточна Европа:

- регионализъм, континентализъм, глобализъм;
- геометрични конфигурации на Балканите;
- външнополитическа активност и поведение на международната арена на “традиционни” и “новопоявили се” субекти на междудържавни отношения.

12. Аспекти, проблеми и перспективи пред външно политическата ситуация във Югоизточна Европа в началото на 21 век.

- ситуацията Западните Балкани след 11 септември 2001 г. и борбата срещу международния тероризъм;
- формиране на “ядро на стабилност и сигурност” в региона и новите перспективи пред общо регионалното сътрудничество.

ЛИТЕРАТУРА ПО “ВЪНШНА ПОЛИТИКА НА ДЪРЖАВИТЕ ОТ ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА”

А. ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Европейските структури за сигурност и мирът на Балканите. С., 1996 г.
2. Балканската политика на големите държави. С., 1995 г.
3. Балканы между прошлом и будущим. М., 1995 г.
4. Външната политика на България след 10.11.1989 г. С., 1997 г.
5. Балканите пред избор: мир или война, европеизация или ребалканизация. С., 1993 г.
6. Балканските страни по пътя на промените. С., 1993 г.
7. Балканската сигурност-политически и военни проблеми. С., 1995 г.
8. Сигурност чрез партньорство. България, НАТО и европейската архитектура на сигурност. С., 1996 г.;
9. Балканската политика вчера, днес, утре. С., 1995 г.
10. България и Балканите в ОПОВОС на Европейския съюз. С., 1995 г.
11. Югославската криза и Русия: документи, факти, коментари. С., 1994 г.
12. Югокризата. С., 1992 г.
13. Христакудис, А. Балканската политика на Гърция през 90-те години на ХХ век. С., 1998 г.
14. Баев, Й. Военнополитически конфликти след Втората световна война и България. С., 1995 г.
16. Българската външна политика и ситуацията в Югоизточна Европа. С., 2002 г.
17. Хофман Б., Тероризмът днес. С., 1999 г.
18. Етномажчинствени проблеми в Югоизточна Европа през 90-те години на ХХ век и евроатлантическата интеграция на България. С., 2001 г.
19. Shoup, P.G. Hofmann. Problem of Balkan Security, W., 1990
20. Karaosmanoglu, A. Crisis in the Balkans. UNIDIR Papers., 1993. N 22
21. Gnessotto, N. Lessons of Jugoslavia. P., Chaillot Papers., 1994

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Деянов, Р. Балканите – безядрена зона, 1987.
2. Българо-германски отношения. С., 1995;
3. Николов, Р. Дипломация на четири очи. С., 1995 г.
4. България и НАТО-недовършеният дебат. С., 1997 г.
5. Berend, J. The historical Evolution of Eastern Europe as a region- International organisation 1986, Т., 40;
6. Eren, N. Turkey today and tomorrow. An Experiment in Westernisation., P., 1963
7. Андонов, А. Югославската политика на необвързване. С., 1982
8. Научни периодични издания със студии, статии и коментари по разглежданата проблематика:
 - Международни отношения;
 - Военен журнал;
 - Информационен бюлетин на Министерството на отбраната;
 - Военноисторически сборник;
 - Понеделник;
 - Македонски преглед;
 - Лица на времето т. I и II;
 - Ново време;
 - Политика и сигурност
 - Bulgarian Military Review

- Bulgarian Quarterly;
- Bulgarian Watcher;
- Balkan Forum-Skopje;
- Eurobalkans-Athens
- New Balkan Politics-Skopje

Автор: д-р Диана Велева